

vergadering **C186 – WON17**

zittingsjaar 2011-2012

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Woonbeleid, Stedelijk Beleid en Energie

van 29 maart 2012

INHOUD

Interpellatie van de heer Hermes Sanctorum tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over het standpunt van Vlaanderen ten aanzien van de aanscherping van de Europese ambitie inzake energie-efficiëntie - 101 (2011-2012)	3
Vraag om uitleg van mevrouw Sonja Claes tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over het advies van de SERV en de Minaraad inzake de geactualiseerde kosten-batenanalyse van de slimme meters - 1460 (2011-2012)	6
Vraag om uitleg van mevrouw Liesbeth Homans tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over de Europese ontwerpverordening in verband met de uitbouw van de trans-Europese energie-infrastructuur - 1491 (2011-2012)	12

■

Voorzitter: de heer Jan Penris

Interpellatie van de heer Hermes Sanctorum tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over het standpunt van Vlaanderen ten aanzien van de aanscherping van de Europese ambitie inzake energie-efficiëntie - 101 (2011-2012)

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: Voorzitter, de 20-20-20-doelstellingen van het Europees Klimaat- en Energiepakket kennen we natuurlijk allemaal. Het is de bedoeling te komen tot 20 procent minder broeikasgassen, 20 procent hernieuwbare energie en 20 procent energiebesparing. De daling van de broeikasgassen met 20 procent en de stijging van het aandeel van de hernieuwbare energie tot 20 procent vormen bindende doelstellingen. De energiebesparing is voorlopig nog steeds geen bindende doelstelling en daar knelt natuurlijk het schoentje.

We zijn het er allemaal over eens dat we in de eerste plaats op energiebesparing moeten inzetten om de andere doelstellingen met betrekking tot de broeikasgassen en het aandeel van de hernieuwbare energie te halen. Op het niveau van de EU is al een hele tijd een discussie aan de gang over wat we nu exact met die doelstellingen zullen doen.

In juni 2012 is een ontwerp van richtlijn opgesteld dat uitgaat van nationale doelstellingen inzake energie-efficiëntie. Het Europees Parlement heeft dat ontwerp terecht versterkt en heeft voor bindende Europese en nationale doelstellingen inzake energie-efficiëntie gestemd. Een dergelijk ontwerp moet natuurlijk een hele procedure volgen. Uiteindelijk komt de tekst bij de lidstaten terecht. Blijkbaar is nu een discussie aan de gang over de vraag hoe bindend we dit precies zien.

Minister, wat is het standpunt van België en van het Vlaamse Gewest? Ik heb begrepen dat het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest het bindend karakter willen onderschrijven. Het Vlaamse Gewest wil dat blijkbaar niet. Het officieel standpunt ten aanzien van de Europese instanties houdt blijkbaar in dat er geen bindende doelstellingen moeten komen. Klopt dit bericht? Wat is de motivering?

De voorzitter: Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Freya Van den Bossche: Voorzitter, de Europese Commissie is tot de vaststelling gekomen dat de Europese doelstelling om tegen 2020 20 procent energie te besparen op basis van het huidig beleid niet zal worden gehaald. Om die belangrijke Europese doelstelling te halen, heeft de Europese Commissie in juni 2011 een voorstel met betrekking tot een nieuwe richtlijn voor energie-efficiëntie gedaan.

Aangezien een grote meerderheid van de lidstaten tegen nationale bindende doelstellingen is gekant, bevat dit voorstel vooral ambitieuze bindende maatregelen. Volgens het voorstel van de Europese Commissie moeten de lidstaten zelf nationale indicatieve doelstellingen bepalen. De Europese Commissie zal die doelstellingen de komende jaren gebruiken om in te schatten of er behoefte is aan meer maatregelen.

Het bindend karakter zou veeleer op de maatregelen dan op de algemene doelstelling slaan. Indien de maatregelen voldoende stevig zijn, heb ik liever maatregelen dan een doelstelling die niet door middel van een sanctie kan worden afgedwongen.

De nationale bindende doelstellingen zijn in de onderhandelingen in de Europese Raad Energie niet aan de orde. De bevoegde commissie van het Europees Parlement heeft een amendement betreffende bindende nationale doelstellingen goedgekeurd. De discussie is nog niet helemaal afgelopen. Tot nu toe gaan de discussies binnen de Europese Commissie zelf over de exacte maatregelen en over het bindend karakter van die maatregelen.

Er is natuurlijk geen rechtstreeks verband tussen de keuze voor bindende doelstellingen of voor bindende maatregelen en het ambitieniveau van de richtlijn. Het gaat erom hoe uitgebreid de maatregelen of de doelstellingen zijn.

Op dat vlak speelt Vlaanderen, samen met de andere gewesten en de federale overheid, de ambitieuze kaart. Heel wat lidstaten proberen de voorstellen van de Europese Commissie in de Europese Raad Energie af te zwakken. De Belgische positie komt erop neer dat het ambitieniveau van het voorstel van de Europese Commissie moet worden gehandhaafd. In de mate dat dit gebeurt, kan in de verschillende voorstellen meer subsidiariteit en meer flexibiliteit worden ingebouwd.

De Vlaamse Regering heeft overlegd over het amendement van het Europees Parlement betreffende bindende nationale doelstellingen. Het resultaat is dat Vlaanderen het voorstel van de Europese Commissie betreffende bindende maatregelen blijft steunen.

Wat de energie-efficiëntie betreft, doet Vlaanderen het niet zo slecht. De heer Sanctorum heeft naar het voluntarisme in Wallonië en in Brussel verwezen. Dat voluntarisme is zeker aanwezig. De prognoses voor 2016 zijn gebaseerd op de werkelijke cijfers van 2010 en op de energiebesparingen die al zijn gerealiseerd. Volgens die prognoses en het recentste actieplan inzake energie-efficiëntie dat aan de Europese Commissie is meegedeeld, zal het Vlaamse Gewest tegen 2016 25 terawattuur besparen. Dat is een besparing met 13,3 procent. Het Waalse Gewest zal 7,3 terawattuur of 7,9 procent besparen. Het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest zal 2,3 terawattuur of 10 procent besparen. Wat de realisaties betreft, staat Vlaanderen duidelijk voorop.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik heb nog enkele opmerkingen. De Europese Commissie heeft zelf gezegd dat we met de maatregelen die nu van kracht zijn, de doelstellingen niet zullen halen. We zullen het streefcijfer maar voor de helft halen. Dat is op zich al een belangrijk feit.

Het gaat over enerzijds efficiëntiedoelstellingen die al dan niet bindend zijn en anderzijds bindende maatregelen. Daar bevindt de breuklijn zich. Met bindende doelstellingen is het duidelijk waar de verschillende lidstaten, en binnen België de verschillende gewesten, naartoe moeten. Bij bindende maatregelen kun je wel een aantal voorspellingen en simulaties maken van de effecten van die maatregelen, maar daarmee ben je niet zeker dat je de doelstellingen haalt. Dat is een belangrijke breuklijn. Als Vlaanderen op bindende maatregelen staat in plaats van op bindende doelstellingen, verlagen we ons ambitieniveau in deze discussie.

De prognoses voor 2016 zijn inderdaad erg positief, maar het zijn nog altijd prognoses. U kent de resultaten die recent in het milieuraapport van 2011 werden gepubliceerd. Die wezen op een algemene stijging van het energieverbruik met 10 procent ten opzichte van 2009. Het energieverbruik stijgt in alle sectoren. Als je de grafieken voor broeikasgassen bekijkt, zie je dat, ondanks de terechte inspanningen van de Vlaamse Regering ten aanzien van gebouwenverwarming, het blokje van gebouwenverwarming nog altijd de grootste uitschieter is in de vergelijking met 1990. Ik twijfel er niet aan dat u ambitieus wilt zijn, maar ik wil toch een beetje temperen als het over de uiteindelijke resultaten gaat.

Op Europees niveau moeten we echt pleiten voor die bindende energie-efficiëntiedoelstellingen. U weet dat op Europees niveau zowel groenen als socialisten grote voorstander zijn van die bindende doelstellingen. Ik hoop dat er ook binnen de Vlaamse Regering een consensus is om niet alleen voor bindende maatregelen te gaan, maar ook voor bindende doelstellingen.

Men gaat uit van 1474 megatonequivalent tegen 2020. Dat is het algemene ambitieniveau. Ik hoop dat we dat nog altijd beogen en dat dat het uiteindelijke ambitieniveau is.

Er is ook nog de discussie of we reeds genomen maatregelen zullen verwerken in het pakket dat zou moeten gebeuren, de zogenaamde ‘early actions’. Hoe staat de Vlaamse Regering daartegenover?

De voorzitter: Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Freya Van den Bossche: In de ontwerprichtlijn staan ook nieuwe maatregelen. Er staat bijvoorbeeld in dat je een bepaald percentage van het overheidspatrimonium efficiënter moet maken. Het voordeel van die bindende maatregelen is dat ze zodanig duidelijk omschreven zijn dat ook in elke lidstaat een parlementslid dat enigszins actief is, daar een bevoegd minister over kan aanspreken. Ze zijn namelijk zeer concreet. Anders dan een doelstelling, die toch altijd een beetje flou blijft en door velen gedeeld moet worden, maar waardoor niet altijd iedereen zich tot even veel actie aangespoord voelt, zijn de werkelijk bindende maatregelen exact, moeten ze genomen worden en is er ook altijd een verantwoordelijke om die te nemen.

Natuurlijk vind ik het theoretisch erg belangrijk om doelstellingen naar voren te schuiven, maar pragmatisch ben ik geneigd om te denken dat de bindende maatregelen, als ze voldoende ambitieus zijn, in de praktijk wellicht tot meer resultaat zullen leiden. Indien je de doelstellingen niet zou halen, is er bovendien geen stok achter de deur en dan vrees ik, wetende hoeveel koele minnaars er in Europa zijn, dat het op papier wel mooi zou ogen, maar in de praktijk tot weinig zou leiden.

Het klopt dat het voor 2016 nog maar prognoses zijn, maar voor 2010 bijvoorbeeld moesten we op basis van de vorige richtlijn 5,6 terawattuur besparen in Vlaanderen, en uiteindelijk zaten we aan 10 terawattuur. Dat is geen prognose, dat is realisatie. We doen dus merkkelijk meer en beter, en ik vind dat ook maar normaal. Ik blijf onderstrepen dat Wallonië en Brussel daarin achterblijven. Mijn ervaring is dat zij qua standpuntinname inderdaad vaak iets voluntaristischer zijn dan de consensus die op Vlaams niveau wordt gevonden, maar dat ze in het leveren van resultaten op dit moment minder goed doen dan wij. Ik ben pragmatisch genoeg om te zeggen dat ik het liever zo heb dan anders. Wat niet wil zeggen dat ik niet enige sympathie heb voor voluntarisme.

Vlaanderen is voor de early-actionsaanpak. Voorlopers uit het verleden moet je natuurlijk niet gaan bestraffen. Je mag er wel rekening mee houden. Zij moeten wel hetzelfde globale ambitieniveau aanhouden. Je moet vooral kijken naar wat je nog kunt doen. Je moet ze niet bestraffen, tegenover landen die dan in gebreke zijn gebleven. Anderzijds, als er nog veel potentieel is qua besparing, mag je het ook niet laten liggen.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: Minister, bedankt voor de verdere uitleg. Volgens de laatste cijfers die ik gezien heb, doet Wallonië het toch beter op het vlak van energiebesparingen bij de gebouwen dan Vlaanderen, zeker wat de prognoses betreft. Ik zal het voor de zekerheid nog eens nakijken.

Er bestaat vaak discussie over het nut van doelstellingen en maatregelen. Die discussie vindt ook plaats op vlak van hernieuwbare energie. We hebben het debat gehad van de Organisatie voor Duurzame Energie in dit parlement. Tegen 2050 moeten we 100 procent hernieuwbare energie hebben. Er werd ook discussie gevoerd of we al dan niet beter met bindende doelstellingen werken. Ik ben daar wel voorstander van omdat je dan een duidelijk traject uitstippelt. Zodra die doelstellingen binnen zijn en je een stok achter de deur hebt, moeten lidstaten en overheden in samenspraak met actoren uit het middenveld maar uitmaken wat de meest kostenefficiënte en beste maatregelen zijn om die doelstellingen te halen. Als je zuiver op bindende maatregelen mikt, kun je niet altijd het effect daarvan inschatten.

Het is een discussie. Er zijn dus uiteraard voor- en tegenstanders. Maar ik ben in elk geval voorstander van die bindende energie-efficiëntiedoelstellingen. Nogmaals, ik merk op Europees niveau dat groenen en socialisten daar allebei voor pleiten.

De voorzitter: De interpellatie is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Sonja Claes tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over het advies van de SERV en de Minaraad inzake de geactualiseerde kosten-batenanalyse van de slimme meters

- 1460 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Mevrouw Sonja Claes: Voorzitter, collega's, minister, we staan voor een zeer belangrijke beslissing. Wat doen we met de slimme meters of met de voorbereidingen daarvan?

Het is gestart bij de derde Europese Elektriciteitsrichtlijn. Volgens die richtlijn moeten we vóór 3 september 2012 een kosten-batenanalyse uitvoeren om op die manier de uitrol van de slimme meters geheel of gedeeltelijk mee voor te bereiden. Als dat niet gebeurt, moet in principe bij 80 procent van de afnemers een slimme meter worden geplaatst tegen 2020. We hebben daar niet voor gekozen. We hebben ervoor gekozen een kosten-batenanalyse te doen die ten laatste op 3 september zou worden voorgelegd in het Vlaams Parlement.

De Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) heeft in 2008 een kosten-batenanalyse laten uitvoeren door het Nederlandse KEMA. Op basis van nieuwe inzichten werd aan KEMA gevraagd om die studie te actualiseren. In 2008 was het resultaat van die studie dat er geen positieve business case was voor een volledige uitrol van slimme meters. Aan de hand van de herziene studie heeft de VREG op 17 januari een eerste advies overgemaakt aan de minister dat moet dienen als insteek voor het politieke debat in het najaar.

Wat de uitrol van de slimme meters betreft, adviseert de VREG in dat nieuwe rapport "dat op basis van de kosten-batenanalyse en specifiek de inschatting van de kosten en baten op dat moment een invoering van slimme meters bij alle consumenten verantwoord is".

U hebt beslist dat in het najaar bij de netbeheerders gestart wordt met een grootschalig proefproject. Er zullen 50.000 slimme meters worden opgesteld in verschillende gebieden in heel Vlaanderen. De resultaten van dat onderzoek zullen er ten vroegste in de loop van 2013 zijn. U hebt al aangegeven dat er dan pas een definitieve beslissing zal volgen over de uitrol.

Ik veronderstel dat de kosten-batenanalyse van KEMA op basis van die onderzoeksresultaten opnieuw zal moeten worden geactualiseerd. Die kosten-batenanalyse zal dan wellicht als insteek dienen voor beleidsbeslissingen, hoewel het verdere besluitvormingstraject me niet helemaal duidelijk is.

Het is nog niet het gepaste moment om hier in de commissie het inhoudelijke debat te voeren over de uitrol van de slimme meters, maar de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Minaraad) hebben op 1 maart toch al een gezamenlijk advies gegeven. Zij hebben dat op eigen initiatief gedaan en daarbij een aantal bedenkingen geformuleerd over de methodologie.

Als het debat over de kosten-batenanalyse in het najaar op de parlementaire agenda staat, dan moet dat mijns inziens gebeuren op basis van objectieve, volledige en betrouwbare gegevens. De adviesraden plaatsen op dit vlak toch een aantal vraagtekens. Minister, ook daarover wil ik graag wat duidelijkheid van u.

Zonder al te veel in detail te willen treden, stellen de SERV en de Minaraad dat de kosten-batenanalyse te voorlopig, onvolledig en onduidelijk is om beslissingen te nemen. Zij vragen ook om scenario's te onderzoeken die niet uitgaan van een volledige invoering, zoals de uitrol op bepaalde strategische plaatsen. De onderzochte segmentering in de geactualiseerde kosten-

batenanalyse heeft namelijk enkel betrekking op de volgorde waarin de uitrol over de verschillende segmenten het best zou gebeuren, vertrekkend vanuit een volledige uitrol.

Ook wat de verdeling van de kosten en baten betreft – wat erg belangrijk is –, zowel binnen de sectoren als binnen de consumenten onderling, vragen de raden meer duidelijkheid. Over de balancerings tussen productie en vraag bestaan er volgens de raden nog andere alternatieven die niet onderzocht werden. Slimme meters kunnen via terugkoppeling van de verbruiksgegevens leiden tot energiebesparing, het uiteindelijke doel.

De vraag wordt gesteld of er geen betere alternatieven zijn om dat potentieel aan energiebesparing te benutten door bijvoorbeeld de gekende energieaudits. Ook de alternatieven worden volgens de raden te weinig afgewogen in de huidige kosten-batenanalyse. De raden vragen verder meer duidelijkheid over de kosten voor de consument en voor de kwetsbare groepen in het bijzonder, over het feit dat de kosten-batenanalyse in andere regio's, zoals Brussel en – naar ik verneem – ook het Waalse Gewest, negatief is en over de berekening van de kosten en de baten in de analyse.

Zo liggen – en dat valt op – de kosten op dit moment in de studie 3 procent lager en de baten 29 procent hoger ten opzichte van de studie van 2008. De verklaring voor die verschillen is niet duidelijk, zo menen de raden.

Tot slot wordt er gevraagd om meer onafhankelijke deskundigen bij het proces te betrekken die de methodologie en de aannames van de studie kunnen beoordelen en objectiveren. Ook het beleidsplatform 'slimme netten' in de schoot van de VREG krijgt de kritiek dat de stakeholders niet geconsulteerd werden om mee te beslissen over de vormgeving, de methodologie en de aannames van de studie. Zij werden pas in een vergevorderde fase van de studie betrokken.

Die rapporten roepen toch wel heel wat vragen op. Minister, welk besluitvormingstraject zal verder gevolgd worden inzake de uitrol van de slimme meters? Welke stappen zullen er nog genomen worden en wat is de geplande timing? Hoe staat u tegenover het advies van de SERV en de Minaraad? In welke mate zult u in het verdere traject rekening houden met de adviezen van de SERV en de Minaraad? Zal de kosten-batenanalyse die in het najaar in het parlement wordt ingediend, nog worden herzien in functie van deze adviezen? Biedt de huidige methodologie wel voldoende draagvlak gezien de kritiek dat stakeholders te laat werden betrokken in het proces en er geen beroep wordt gedaan op onafhankelijke deskundigen om de vormgeving, methodologie en aannames van de studie te beoordelen? Kunt u garanderen dat de studie die in het najaar zal worden ingediend, voldoende betrouwbaar en objectief is en bovendien genoeg draagvlak geniet om in een latere fase de juiste beleidskeuzes te kunnen maken?

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: Voorzitter, minister, collega's, in dit debat zijn er zeer hevige voorstanders, zeer hevige tegenstanders en is er een groep die zeer genuanceerd is. Ik denk dat het de moeite waard is om over dit onderwerp een gedachtewisseling te houden. We zullen allemaal al wel eens gecontacteerd worden door mensen uit die drie verschillende groepen. Volgens mij hebben ze alle drie sterke argumenten. Vandaar mijn voorstel om de studie eens te bespreken en om een aantal maatschappelijke actoren te horen.

De voorzitter: De heer Martens heeft het woord.

De heer Bart Martens: Voorzitter, minister, collega's, ik ben blij dat mevrouw Claes deze problematiek aansnijdt. Ik heb het advies van de SERV en de Minaraad ook gelezen. Het roept heel wat vragen op.

Ze stellen bijvoorbeeld vast dat men verkeerdelijk uitgaat van een Europese verplichting tot maandelijkse meteropname. In een referentiescenario gaat men er dan van uit dat in een scenario zonder slimme meters, de netbeheerders meteropnemers moeten uitschakelen om maandelijks de meteropstanden op te nemen. Op die manier drijft men in een scenario,

zonder uitrol van slimme meters, de kosten kunstmatig op zodat men kan zeggen dat men veel kan besparen met slimme meters.

De SERV en de Minaraad stellen in hun adviezen vast dat de maandelijkse meteropname niet in die richtlijn is opgelegd. Het is een interpretatie van de Europese clubs van regulatoren. Er staat dat regelmatig meterstanden moeten worden doorgegeven, niet maandelijks.

Zulke vaststellingen verdienen toch uitklaring. SERV en Minaraad stellen ook dat het model dat KEMA gebruikt, één black box is. Het model stelt ons niet in staat om een gesegmenteerde uitrol te berekenen op kosten en baten. Alle scenario's die in de KEMA-studie aan bod komen, gaan finaal uit van een volledige uitrol. Alleen de volgorde van de segmenten waarin dat zal gebeuren, is anders in de verschillende scenario's. Het model 'as such' stelt ons niet in staat om bij de uitrol bij een aantal segmenten, de kosten en baten helder in beeld te brengen.

Dat zijn fundamentele bedenkingen die antwoorden verdienen. Ik denk dat we op basis van deze kosten-batenanalyse geen beslissing kunnen nemen voor een investering van twee miljard euro. Daar gaat het om. SERV en Minaraad stellen zich hardop de vraag of die bij bepaalde segmenten, bijvoorbeeld bij kleine verbruikers, kan worden terugverdiend. Grootgebruikers en 'prosumenten' die met verbruik en productie kunnen schuiven, kunnen hun voordeel doen. Ze kunnen de extra kost van de slimme meter terugwinnen in de vorm van extra voordelen die ze kunnen doen. Voor een kleine verbruiker is die extra kost een kost die op geen enkele manier te vermijden is.

Volgens mij is er meer studiewerk nodig om een degelijke beslissing te kunnen nemen voor de uitrol van slimme meters.

De voorzitter: Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Freya Van den Bossche: Voorzitter, collega's, in mijn beleidsbrief 2011-2012 heb ik aangegeven welke stappen ik nodig acht alvorens een beslissing te nemen over de uitrol. Ik heb in deze commissie ook al gezegd dat ik geen fan ben van een snelle en veralgemeende uitrol van de slimme meters en dat er eerst moet worden onderzocht welke kosten en baten de slimme meters voor elke specifieke doelgroep met zich meebrengt.

Ook ik blijf na het lezen van de geactualiseerde KEMA-studie op mijn honger zitten. Er is meer onderzoek nodig om een doordachte beslissing te kunnen nemen. Reden waarom die studie uitgaat van een volledige uitrol is dat men in de berekeningen tot de conclusie komt dat enkel wanneer er een volledige uitrol zou zijn, de kosten-batenanalyse positief is. Dat is zeer belangrijk om te onthouden.

Wanneer we zullen samenzitten om de meest recente stand van zaken te bespreken, kunnen we misschien ook de lopende projecten in Leest en Hombeek bespreken. We kunnen daar meteen ook een analyse van maken en die resultaten bespreken. Die worden gevoerd in het kader van de energiebesparingsmogelijkheden die slimme meters bieden. We zouden uitgebreid kunnen ingaan zowel op de kosten-batenanalyses als op de eerste resultaten van de onderzoeken. In functie daarvan kunnen we misschien een datum zoeken, zodat alles ineens kan worden gepresenteerd en u naar eigen inzicht actoren kunt uitnodigen.

Ik heb binnenkort veel contact met die mensen en ook opnieuw met Test-Aankoop. Er is wel wat interesse, maar ook een beetje ongerustheid hier en daar over wat er mogelijk staat te gebeuren. Ik wil u op dat vlak geruststellen: ik wil geen enkele beslissing nemen zonder uitvoerig met het parlement en met alle actoren alle voors en tegens te hebben bekeken, om een zorgvuldig afgewogen beslissing te nemen. De rol die deze commissie daarin kan spelen, kan van belang zijn.

Nu wil ik al duidelijk zeggen dat die rapportage nog niet volledig zal zijn op het moment dat we alles bespreken. Voor een definitieve beslissing zullen we wel moeten wachten op de resultaten van het proefproject met de 50.000 meters. Die zijn pas in de loop van 2013 beschikbaar. Bovendien moet de kosten-batenanalyse nog een keer worden aangepast, omdat

ik niet helemaal tevreden ben met wat nu voorligt. Die timing zal ook zo aan de Europese Commissie worden meegedeeld. We hebben nood aan zeer degelijk studiewerk alvorens we een beslissing kunnen nemen. Wat we ook beslissen, die beslissing zal zeer goed gedocumenteerd moeten zijn.

Ik deel de mening van de SERV en de Minaraad dat er nog meer informatie nodig is voor die beslissing kan worden genomen. Een aantal cijfermatige assumpties moeten beter worden onderbouwd. Ook de impact op de consument en de marktwerking moet veel beter worden onderzocht. Naar aanleiding van de vorige actualisatie heb ik gevraagd om veel specifiekier te kijken naar de impact op verschillende verbruikersgroepen. Naar mijn inschatting is dat erg rudimentair gebeurd, waardoor de resultaten weinig bruikbaar zijn.

Bovendien, en dat moet u ook weten, is het resultaat van de voorliggende kosten-batenanalyse maar heel licht positief. Dit wil zeggen dat een kleine aanpassing van de aangenomen parameters een grote impact kan hebben op het resultaat. Ik geef een voorbeeld. Als je ervan uitgaat dat de installatie van zo'n slimme meter een kwartier langer duurt per meter dan nu is aangenomen in de studie, dan valt de balans negatief uit. Dit is dus een precaire, licht positieve balans. Eigenlijk zitten we daar met een niet zo evident resultaat.

Op basis van die heel onzekere algemene impact – die, zelfs al is die algemeen licht positief, voor veel consumenten negatief zou kunnen uitvallen –, lijkt een groen licht voor een algemene uitrol allerm minst evident. Elke kosten-batenanalyse zal natuurlijk een onzekerheids-marge in zich dragen. Dat kunnen we niet vermijden. Een perfecte kwantificering van kosten en voornamelijk baten zal er nooit zijn, maar we moeten wel al het nodige doen om die inschatting zo goed mogelijk te onderbouwen, de gevoeligheid van bepaalde parameters en de mogelijke variatie ook beter in kaart te brengen.

Met het huidige model kan dat wel. Elke baat is binnen een gevoeligheidsinterval afgezet waaraan het meest waarschijnlijke bedrag werd toegekend, rekening houdend met alle verzamelde informatie. Uit die gepubliceerde gegevens kan perfect worden gehaald wat de bijdrage is van specifieke baten. Als er onderbouwde argumenten of studies zijn die de bijstelling van een bepaalde kost of baat vergen, dan kan dat worden aangepast binnen dit model. Dat kan dus wel. Het werk is niet voor niets geweest, het is gewoon niet af.

Wat de betrokkenheid van de stakeholders betreft, de VREG wil van het beleidsplatform slimme netten een klankbord maken voor de transitie naar slimme netten. Via dat platform worden alle stakeholders geïnformeerd over en betrokken bij het proces. Het is dus niet zo dat er geen beroep wordt gedaan op onafhankelijke deskundigen of dat de stakeholders onvoldoende worden betrokken. De VREG is zich als regulator erg bewust van de noodzaak om onafhankelijk van de sector die terugkoppeling naar het beleidsplatform te doen, waar ook stakeholders de mogelijkheid hebben om de analyse aan een kritische blik te onderwerpen. Zo heeft de VREG op vraag van de stakeholders de gegevens uit de KEMA-rapporten aangevuld met een aantal bijkomende niet-confidentiële gegevens.

Sommige genodigden in dat platform kunnen niet altijd aanwezig zijn op de vergadering omdat sommige actoren daar gemakkelijk mensen voor kunnen vrijstellen en voldoende personeel hebben om dat te doen, maar andere met een zodanig klein effectief zitten dat ze mensen gedurende een halve of volledige dag niet zomaar en herhaaldelijk kunnen missen. Daardoor vreest een aantal organisaties – Test-Aankoop is er een van – dat de impact die ze kunnen hebben veeleer klein is, omdat ze niet de financiële mogelijkheid hebben om iemand zo vaak aan die sessies te laten deelnemen. Iedereen is wel uitgenodigd, maar niet iedereen is in staat zich daar even vaak voor vrij te maken.

Met het plan van aanpak zoals toegelicht en de inspanningen van de VREG om via het beleidsplatform het draagvlak te verruimen, worden alvast de nodige acties op touw gezet om op het gepaste moment de juiste beleidskeuzes te kunnen maken.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Mevrouw Sonja Claes: Minister, ik ben erg blij met uw antwoord, want bij het lezen van de studie deelde ik toch wel dezelfde zorgen als u. Normaal gezien moesten we voor 3 september een antwoord formuleren. Krijgen we zomaar uitstel om een antwoord te formuleren zodat verder onderzoek mogelijk is? Hebt u daar zicht op? Uiteindelijk hebben Wallonië en Brussel wel al een negatief antwoord gegeven. Ons antwoord zou zijn dat we uitstel willen omdat we onderzoek willen. Ik veronderstel dat we uitstel willen tot zeker eind 2013, want dit grootschalige proefproject met die 50.000 meters zal er pas eind 2013 zijn en het moet dan ook nog worden geëvalueerd. Krijgen we tot dan uitstel?

Minister, ik ben ook blij dat u aangeeft dat de volledige uitrol maar een zeer kleine winstmarge geeft. Als je een investering doet van 2 miljard euro en de kosten-batenanalyse eindigt op plus 150.000 euro, dan is dat natuurlijk heel erg weinig. Indien we voor een gefaseerde of gedeeltelijke uitrol binnen bepaalde doelgroepen zouden gaan, lijkt verder onderzoek me noodzakelijk. Het hele onderzoek is gevoerd vanuit de veronderstelling van een volledige uitrol. We zouden op die manier bijkomende gegevens kunnen krijgen.

We zouden voor een uitrol kunnen kiezen voor die doelgroepen waarvoor dat zinvol lijkt. We zouden ook voor een volledige uitrol kunnen kiezen. Ik heb gelezen dat de plaatsingskosten voor slimme meters en voor slimme netten enkel zinvol zijn indien daarnaast ook gewone meters worden geplaatst. Dit is een heel andere situatie. Volgens mij moet dit in kaart worden gebracht.

Voor mij is het vooral belangrijk dat we ervoor gaan. De betrokken mensen moeten baat hebben bij een wijziging van de meters. Indien niet iedereen daar baat bij heeft, lijkt het me weinig zinvol tot een volledige uitrol over te gaan. We moeten vooral kiezen voor de mensen en de organisaties die daar baat bij hebben. Uiteindelijk zullen zij dan ook minder energie verbruiken. Dat is uiteindelijk de doelstelling.

Een laatste element dat ik wil aanhalen, is de vraag welke functionaliteiten die meter moet hebben. Dit maakt, zeker als het om budgetmeters gaat, natuurlijk een groot verschil.

De voorzitter: De heer Martens heeft het woord.

De heer Bart Martens: Ik ben ook heel blij met het antwoord van de minister. Indien we de discussie willen voortzetten, wil ik toch ook even op de kritiek van Test-Aankoop ingaan. Test-Aankoop haalt andere elementen aan die niet in de studie van de SERV en de Minaraad naar voren komen.

Zo wijst Test-Aankoop, bijvoorbeeld, op het juridisch probleem dat zou ontstaan indien we voor een volledige uitrol zouden kiezen. Eigenlijk hoor ik daar niemand voor pleiten. Er zou dan een probleem met artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) ontstaan. Om dit punt te verduidelijken, heeft Test-Aankoop me een studie van de Tilburg University gestuurd. Een verplichte uitrol zou strijdig zijn met artikel 8 van het EVRM. Volgens mij verdient dit ook een antwoord.

Verder wijst Test-Aankoop op de problematiek van het eigen verbruik van de slimme meters en van de datacommunicatie-infrastructuur. Volgens Test-Aankoop zou een slimme meter jaarlijks 17 kilowattuur verbruiken. Dit is niet onaanzienlijk.

Test-Aankoop wijst ook op de problematiek van de elektromagnetische straling in huis, die ten gevolge van de slimme meters en de datacommunicatie honderdmaal hoger zou liggen dan de straling van een gsm-toestel.

Tot slot is er nog de problematiek met betrekking tot de termijn van vijftien jaar. De kostenbatenanalyse gaat ervan uit dat een slimme meter een levensduur van vijftien jaar heeft. Test-Aankoop stelt de vraag welke elektronica vijftien jaar meegaat.

Al die vragen verdienen een ernstig antwoord. Ik beweer niet dat Test-Aankoop over heel de lijn gelijk heeft. Ik vind echter wel dat die mensen een correct antwoord verdienen. Ik ga dan

ook graag in op de uitnodiging in deze commissie een goede gedachtewisseling en hoorzittingen te organiseren. Volgens mij moeten we deze suggestie opvolgen.

De voorzitter: Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Freya Van den Bossche: Wat zal de Europese Commissie antwoorden als we om nog wat tijd vragen? Ik durf te veronderstellen dat nog meer lidstaten er niet uit zijn. We onderzoeken al enige tijd de kosten en de baten. Bepaalde zaken zijn nog niet helemaal duidelijk. Ik denk en hoop dat de Europese Commissie enig uitstel zal toestaan.

Het is een enorme investering die een piepkleine baat oplevert. Die baat is bovendien nog onzeker. Dat er in 2035 150.000 euro baten zullen zijn, is nog onzeker. Dat is eigenlijk koffiedik kijken.

Een gedeeltelijke uitrol mag. Dit is natuurlijk duurder. Voor de mensen zonder slimme meter zou dit goedkoper zijn. De totale kostprijs zou ook lager liggen. Het systeem op zich zou echter duurder worden. De vraag is wat de maatschappelijke baten van een gedeeltelijke uitrol zouden zijn. Ook dat moeten we nog nader bekijken.

Iedereen moet er natuurlijk baat bij hebben. De kosten en baten verhouden zich tot elkaar. Vraag is hoe we dit kunnen aanrekenen. Indien we de maatschappelijke baten zo groot vinden dat we het zeker moeten doen, zelfs als de baten niet voor elke verbruikersgroep even groot zijn, moeten we bijna stellen dat de maatschappelijke kosten moeten worden gedragen op een wijze die ertoe leidt dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen. We mogen de kost van de meter dan niet individueel verrekenen. Ook op dit vlak zitten we dus met een levensgrote vraag. Hoe zouden we dit aanrekenen? Zouden we dit best aanrekenen in functie van de baten, in functie van de draagkracht of op individuele basis?

De functionaliteit moet een onderdeel van de presentatie vormen. De commissieleden zullen daar dan zeker op kunnen reageren. Volgens mij zien de verschillende stakeholders verschillende mogelijke functionaliteiten.

Daarnaast is er nog de juridische problematiek. Ik ga ervan uit dat de antwoorden van de Europese Commissie vrij snel duidelijkheid zullen verschaffen over de wijze waarop de Europese Commissie de eventuele strijdigheid met het EVRM interpreteert. Ik neem aan dat de Europese Commissie hier een visie op zal ontwikkelen.

Er zijn in elk geval nog veel vragen. Ik kijk dan ook uit naar de gedachtewisseling over dit onderwerp.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Mevrouw Sonja Claes: Ik wil nog een laatste vraag stellen. *(Opmerkingen van de voorzitter)*

Wat betekent het negatief antwoord van het Waalse Gewest en van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest precies? Hoe moeten we ons daartoe verhouden? De minister kan deze vraag in het achterhoofd houden. Dit is belangrijk voor wat nog allemaal voor september 2012 moet gebeuren. Dat is niet zo ver meer van ons af.

Voor het overige wachten we de besprekingen af om te zien hoe we met die hoorzittingen moeten omgaan.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Liesbeth Homans tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, over de Europese ontwerpverordening in verband met de uitbouw van de trans-Europese energie-infrastructuur
- 1491 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw Homans heeft het woord.

Mevrouw Liesbeth Homans: Voorzitter, midden oktober 2011 heeft de Europese Commissie een ontwerpverordening opgesteld met een aantal richtlijnen voor de uitbouw van de trans-Europese energie-infrastructuur. De Europese Commissie heeft hiervoor op middellange termijn ook heel wat geld opzijgezet. Indien ik me niet vergis, zou het om 40 miljard euro gaan. Een groot gedeelte van dit geld zou voor energie en energie-infrastructuur bestemd zijn. Om de uitbouw van de infrastructuur te vergemakkelijken, heeft de Europese Commissie voorgesteld een lijst van de projecten met gemeenschappelijke belangen op te stellen.

Voor België en Vlaanderen gaat het om een hele lijst. Ik zal me tot een aantal voorbeelden beperken. Het zou onder meer gaan om het offshore elektriciteitsnetwerk in de Noordzee, om de uitrol van de slimme netwerken en dergelijke.

De Europese Commissie heeft daar ook heel wat geld voor opzijgezet. Op middellange termijn zou het gaan over 40 miljard euro, waarvan een groot deel bestemd zou zijn voor energie en energie-infrastructuur. Om de uitbouw van de infrastructuur te vergemakkelijken, stelt de Europese Commissie voor om een lijst op te stellen van projecten met gemeenschappelijk belang. Voor België en Vlaanderen zou dat, onder vele anderen, gaan over een offshore elektriciteitsnetwerk in de Noordzee, de uitrol van slimme netwerken en dergelijke meer.

Om de interconnectie te bevorderen, wil Europa de vergunningsprocedures in de verschillende lidstaten stroomlijnen. Dat gaat onder andere over de bouwvergunning, milieuvergunning en zo meer. Concreet komt het erop neer dat er binnen elke lidstaat één nationale instantie bevoegd zal worden voor die vergunningen. Volgens mij strookt dat absoluut niet met de interne Belgische bevoegdheidsverdeling. Voor ons land zou het er immers op neerkomen dat de federale staatssecretaris Wathelet, die bevoegd is voor Energie, bijvoorbeeld beslissingen die deze Vlaamse Regering inzake vergunningen neemt, zou kunnen overrulen.

Minister, bent u op de hoogte van deze problematiek? Werd hij al aangekaart binnen de bevoegde interministeriële conferentie of een ander overlegorgaan? Bent u het met mij eens dat dit wel eens zou kunnen indruisen tegen de interne bevoegdheidsverdeling binnen België? Zo ja, zult u erover waken dat er niet aan geraakt wordt?

De voorzitter: De heer Martens heeft het woord.

De heer Bart Martens: De problematiek is heel schrijnend. In Duitsland bijvoorbeeld moet men de windmolens al heel wat dagen in het jaar uitschakelen omdat de stroom niet naar het zuiden van Duitsland raakt. Als er niet snel investeringen gebeuren in betere hoogspanningsverbindingen, zal de rentabiliteit van alle investeringen in hernieuwbare energie daaronder lijden. Dan zal zelfs, op een grotere schaal, onze bevoorradingszekerheid daaronder kunnen lijden. Met veel meer interconnectiviteit kunnen we de bevoorradingszekerheid van iedereen veel beter garanderen.

Dan is het natuurlijk sneu te moeten vaststellen dat het soms twintig jaar duurt vooraleer een beslissing over een hoogspanningslijn kan worden gerealiseerd. Daar zijn voorbeelden van bekend. Het is heel duidelijk dat er iets moet gebeuren, maar we moeten ook onze Vlaamse bevoegdheden uitputten om de versnelling van beslissingen rond maatschappelijk belangrijke investeringsprojecten door te kunnen zetten. Als de regering de aanbevelingen van onze commissie-Sauwens zou opvolgen, zou er heel wat tijdswinst kunnen worden geboekt in de besluitvormingstrajecten rond hoogspanningslijnen.

De voorzitter: Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Freya Van den Bossche: Voorzitter, collega's, het voorstel van verordening, zoals voorgesteld door de Europese Commissie, om per lidstaat te komen tot één nationale instantie die bevoegd is voor de verlening van vergunningen voor de projecten van gemeenschappelijk belang, is in zijn huidige vorm inderdaad onverenigbaar met het Belgische institutionele kader en de bevoegdheidsverdeling tussen federale staat en gewesten. Dat standpunt werd door mijn kabinet ook ingenomen op de voorbereiding binnen ENOVER (energieoverleg tussen de federale overheid en de gewesten) en op het Directoraat-Generaal Europa van Buitenlandse Zaken (DGE).

Deze visie wordt gedeeld door de andere gewesten en de federale overheid. Op de DGE-coördinatie werd dan ook als Belgische positie bepaald dat België met betrekking tot dit punt een reserve formuleert, omdat het onverenigbaar is met de Belgische institutionele context. Op de Europese Raad Energie van 14 februari 2012 heeft de Belgische woordvoerder dit standpunt aan andere lidstaten en aan de Europese Commissie meegedeeld.

De onderhandelingen over dit punt worden door Vlaanderen en België goed opgevolgd en er wordt overleg over gepleegd. Er wordt ook gewerkt aan alternatieve voorstellen die kunnen leiden tot betere coördinatie en een sneller verloop van de betrokken vergunningsprocedures, zonder echter de verschillende bevoegdheden in verband met vergunningsprocedures aan te tasten.

Een aantal andere lidstaten, waaronder het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk en Finland, hebben het ook moeilijk met het voorstel om één nationale vergunningverlenende instantie te creëren. Er wordt gestreefd naar samenwerking met die landen om door een gezamenlijk voorstel een amendement over dit punt te laten aanvaarden door de Raad Energie. De Vlaamse leden van het Europees Parlement worden ook op het belang van dit punt gewezen, zodat ze hiervoor ook passende amendementen kunnen indienen in het Europees Parlement.

Verder zal ik zelf, in samenwerking met de federale staatssecretaris bevoegd voor Energie, in de Raad Energie en ten aanzien van de Europese Commissie er blijven voor ijveren om het voorstel aan te passen, zodat het enerzijds compatibel wordt met de Belgische institutionele context, maar er anderzijds ook voor zorgt dat de procedures voor de vergunning van noodzakelijke energie-infrastructuur vlotter, meer gestroomlijnd en meer gecoördineerd kunnen verlopen, want in essentie is de bedoeling van die verordening natuurlijk wel meer dan lovenswaardig.

De voorzitter: Mevrouw Homans heeft het woord.

Mevrouw Liesbeth Homans: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben het ermee eens dat een en ander sneller zou moeten kunnen verlopen. Het stelt mij gerust dat u het al hebt aangekaart en dat we de huidige verdeling binnen het federale staatsbestel zullen respecteren en absoluut niet uithollen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■